GRADSKA BIBLIOTEKA „JURAJ ŠIŽGORIĆ" ŠIBENIK NAUČNI ODJEK

Splitsko izdanje (I)

TRIBUNA

Poštarina plaćena

IZLAZI SVAKI DAN
UPRAVA: Šibenik ulica Episkopa Milaša.
UREDNIŠTVO: Šibenik, ul. Ep. Milaša. Telef. 44.
PRETPLATA mes. d. 25, za inostranstvo din. 35.
Primerak 1.- din.

GODINA V | RUKOPISI se ne vraćaju. | Nedjelja 21 februara 1937 | ČEKOVNI RAČUN Zagreb 46.798 | BROJ 43

DEFINITIVNO JE ODLUČENA

blokada Pirinejskog poluotoka

U blokadi učestvuju

ENGLESKA, FRANCUSKA, NEMAČKA, ITALIJA, RUSIJA I PORTUGAL

SALAMANKA 20 februara (h) U toku jučerašnjeg dana nacionalističke trupe zauzele su mjesto Albanol zapadno od Almorije.

AVILA 20 februara (h) Na otseku fronta između reke Aramo i druma koji vodi iz Madrida za Valenciju do jutros je vladalo zatišje. Pošto su odbivene navale vladinovaca, kod Podrase Del Rio južno od Madrida, ljevičarske trupe počele su ofenzivu protiv nacionalist. položaja. Milicija je pomognuta jakim odelenjima ruskih tankova.

PARIZ 20 februara (h) Prema vijestima sa nacionalističkog fronta pred Madridom nacionalističkoj artiljeriji stiglo je pojačanje od 30 topova teške kategorije.

Nacionalistička artilerija je tokom jučerašnjeg dana podržavala stalnu i jaku paljbu na prestolnicu. Usprkos toga madridska milicija učvršćivala je svoje glavne položaje velikom brzinom, da bi ovako pripravna pokušala da odbije navale prestojeće velike nacionalističke ofenzive.

Salamanka 20 februara (h) Jučer posle podne otpočela je žestoki napad nad cijelom okolicom Madrida ljevičarska avijacija. Ova akcija ljevičarske avijacije bila je odmah suzbijena protu navalom od 6 junkersovih bombardera 33 lovačka aparata. U žestokoj borbi koja se u zraku duže vremena vodila oboreno je 6 nacionalističkih i 2 avijona milicije. Nepoznata je sudbina triju ljevičarskih aparata.



Nova pojačanja frankovim trupama stižu danomice. Umirne čete vračaju se u razna mesta pozadine na oporavak vršeći samo policijsku službu.

Oko 5 sati posle podne došlo je do ponovne borbe u kojoj je sa strane nacionalista učestvovalo 4 junkersova aparata i 38 lovačkih. Rastjeravši protivničku avijaciju, nacionalističke eskadrile izvršile su napad na Madrid i zapalili ga na nekoliko mjesta.

GIBRALTAR 20 februara (h) Prema jutrošnjim vjestima na frontu od Kordove vode se žestoke borbe.

MALAGA 20 februara (h) U toku jučerašnjeg dana nastavljena su čišćenja grada i okolice. Veliki broj milicionera zarobljeno je i sprovedeno u koncetracione logore. Nacionalistička komanda nada se, da će kroz najkraće vreme očistiti čitav predeo oko Malage od crvenih trupa. Jutros u zoru pokušala su 2 neprijateljska avijona da bombarduju grad, ali su odbiveni.

LONDON, 20 februara (h). Jutrošnje novine donose pojedinosti o načinu kako tehnički odbor, odbora za nemešanje u Španski građanski rat, misli da sprovede kontrolu španske obale.

Prema „Morginpostu" za blokadu Pirenejskog poluotoka zainteresovano je 6 sila. Tehnički odbor podijelio je zone od kojih će britansko portugalska flota preuzeti kontrolu Bijskajskog zaljeva, francusko ruska flota sjeverno zapadnu obalu Španije, britansko francusko portugalska flota južnu obalu, njemačko italjanska britanska istočno obalu Španije.

PARIZ, 20 februara (h) »Maten« u svom jutrašnjem izdanju piše da se zahtjevi sovjetske Rusije, da joj se dozvoli kontrola Marokanske obale, mora odlučno odbiti kao i zahtjev, da se sovjetsko ruskoj floti dadu na raspoloženje neke pomorske baze, jer bi te luke za samih par dana postale središte komunističkih naroda.

LONDON, 20 februara (h). Na sjednici glavnog odbora za nemješanje u Španski građanski rat definitivno je zaključeno da odluka o zabrani ulaska dobrovoljaca stupi na snagu danas u ponoći.

LONDON, 20 februara (h). Već su nekolike države donijele zakon o zabrani odašiljanja dobrovoljaca u Španiju. Koliko je u Londonu poznato ovaj zakon donila je Irska, Švedska, Danska i druge zemlje.

Ženidba vojvode od Vindsora u znaku pitanja



LONDON, 20 februara (h) Iz krugova bliskih dvoru saznaje se da je određeno dva i po miljona franaka godišnje apanaže vojvodi od Windsora od strane kraljevske kuće.

U istim se krugovima kaže da postoji mogućnost da uopšte ne dođe do braka između vojvode Windsora i gospođe Simpson.

POOŠTRENJE SUKOBA

SDK - „ZBOR"

BEOGRAD 20 februara (g) Ministarstvo unutrašnjih dela donijelo je danas odluku kojom se zabranjuje organizovanje omladinskih udruženja jugoslovenskog pokreta „Zbor".

BEOGRAD 20 februara (g) Jutrošnje beogradske novine objavljuju kratku izjavu vodje „Zbora" g. Ljotića u kojem kaže da će sačekati da se rasvjetli afera sa „Tehničkom unijom", pa onda dati svoj sud o njoj. Novine takodjer objavljuju i ispravak g. Stanislava Krakova, bivšeg direktora „Vremena", i člana vodstva „Zbora" u kome između ostaloga oštro napada g. Vildera.

BEOGRAD, 20 februara (g). Predsedništvo udruženja Nosioca Karađorđeve zvijezde sa mačevima primljeno je jutros u audienciju kod Kneza Namjesnika Pavla.

Teška obiteljska tragedija

BRAT UBIO BRATA

Šibenik 20 februara. Sinoć se je odigrala teška obiteljska tragedija u kojoj je poginuo Čaleta Vice. Čaleta Rade pre svog odlaska u vojsku dao je bratu Vici svotu od 40 hiljada dinara, s kojom su imali kupiti nekoje mašine. Mesto o voga, Vice je sazidao dve manje kuće, potleušice, u kojima su stanovali. Rade je otišao u vojsku na otsluženje roka. Po otsluženju povratio se je kući i doveo sobom devojku s kojom je nameravao venčati se. Došavši kući počeo se je svadjati, te ga je brat Vice oterao iz kuće. Rade se je ovakovom postupku usprotivio i kada Vice nije hteo popustiti, potrčao je u kuću i uzeo svoju lovačku pušku, te ju nabio. Na ponovno Radino traženje da ga ne smeta, već da mu dozvoli u kući stanovati, Vice nije popustio, našto je Rade opalio metak iz puške na brata, koji je na mestu izdahnuo. Videći što je napravio Rade je sa puškom u ruci otišao do žandarmeriske stanice i prijavio se. Jutros je Rade saslušan, te je događaj ispričao. Ovih dana biće predan sudu na daljni postupak. (g)

PONOVNI NEMIRI U PALESTINI

JERUZALEM, 20 februara (h). Sinoć je došlo do ponovnih nemira na gradskim ulicama između Arapa i Jevreja. Asapi su napali na automobilske transporte nekih jevrejskih firmi.

Lindberg nastavio svoj let

LONDON, 20 februara (h). Rajter javlja iz Bagdada da je jutros bračni par Lindberg otputovao u nepoznatom pravcu.

BEOGRAD, 20 februara (g). Uprava grada Beograda raspisala je internacionalni natjecaj za regulaciju centralnog dijela grada.

Barutana Srednje Evrope

Posle svetskog rata razoružana Mađarska se sada sve brže pretvara u vojničku državu. Prema trijanonskom mirovnom ugovoru nije smela imati veću armadu od 35.000 momaka i to armadu profesionalnih vojnika, bez rezervista. Nije smela imati ratne avijacije utvrđenja ni generalni štab. Sve to se već izmenilo, postaju u Mađarskoj odlučujući faktor. Pre nekoliko dana je „Kagyarság“ već otvoreno napisao, da mađarska armada mora postati centralan elemenat čitavog državnog života. Pri tom Mađarska sve više postaje vojnički instrumenat izvesnih velesila.

Mađarsko oružanje je počelo tajno. Pod firmom policije i žandarmerije su osnivani vojni odredi iznad dozvoljenog broja. Za rezerviste je pobrinuto predvojničkom obukom u organizaciji „Levente“, u koju su se svi mladići morali zapisati. Podmladak za tu organizaciju je biran pravom regrutacijom, obuku su vodili profesionalni oficiri i podoficiri. Generalni štab je organiziran kao samostalno odeljenje u ministarstvu honveda. Oružje je tajno uvoženo iz inostranstva. Takove pošiljke oružja i municije su dva puta otkrivene, jednom u austijskom Hirtenbergu, jednom u Sv. Gotthardu. Bile su vraćene u Italiju, ali to uglavnom nije ništa značilo, jer je Mađarska ipak dobila što je htela. Da se sva ta vojnička vršljanja sa ćuvaju u tajnosti, zavedeni su tako svi zakoni o špijunaži, kakvih — osim možda Nemačke — nema nijedna druga zemlja na svetu.

Svo to oružanje je bilo neizmerno skupo, ali vojska u državnom budžetu nikada nije ničeg lišena. Mađarska, nekada žitnica srednje Evrope i jedna od najbogatijih evropskih zemalja, izdatcima na vojsku se pretvorila u zemlju prosjaka. Mađarski poslanik dr. Eckharot tvrdi, da od osam miliona stanovnika preko tri miliona doslovce gladuju. Nemaju hleba, soli, ogreva, ni osvetljenja. Mađarska ima najmanju potrošnju šećera na svetu, a 30 posto nacionalnog prihoda odlazi na poreze. Za tu strašnu cenu neverovatne bede siromašnog sveta mađarski generali izgrađuju armadu, avijaciju i utvrđenja. Njihov nazor je izrazio »Magyarság« rečima: »Pravu vrednost naroda određuje stvarno njegova ratna pripravnost“.

Mađarska gradi uz svoje granice utvrđenja. Kad bi imala dovoljno materijalnih sredstava izgradila bi uz čitavu granicu Maginotovu liniju. Pod danim okolnostima je gradi na nekojim najvažnijim mestima. Za njih javnost često saznaje pukom slučajnosti. Čehoslovački splavaši su vozili splavove po Tisi iz Prikarpatske Rusije do mađarskih pilana. Ove godine tamo ne smeju. U Vyloku moraju predati splavove neiskusnim mađarskim splavašima, jer bi se inače jako morali diviti tajanstvenim mađarskim gradnjama, u kojima ziape otvori za topove i mitraljeze. Možda bi se čudili i mađarskim čamcima, koji su za luksuzne motorne čamce suviše dobro blindirani i naoružani. Toj oblasti posvećuje Mađarska najveću pažnju, jer je tamo jedina veza Čehoslovačke sa saveznikom Rumunijom i Jugoslavijom. Ali i na drugim mestima niču utvrđenja, vešto markirana. Mađari ih tako brižljivo čuvaju, da su im tamnice pune „špijuna“, to jest ljudi, koji su sasvim slučajno zalutali u okolinu vojničkih objekata, a da o njima nisu imali ni pojma.

Mnogo godina su se Mađari oružali italijanskim materijalom. Imali su italijanske topove i italijanske avione. Tek u poslednje vreme se situacija počela menjati i mađarski generalni štab je stupio u vezu s Berlinom. Počelo je to pre nekoliko godina saradnjom berlinske tajne službe s budimpeštanskom, koje su uzajamno izmenjivale važne informacije o zajedničkim susedima. Nemačkom tajnom službom je tada upravljao major Toussaint, koji je sada kao pukovnik nemački vojni ataše na strani. Ta saradnja se tako daleko razvila, da je danas budimpeštanske tajna služba samo filijala berlinske.

Ta podzemna saradnja se u poslednja vreme znatno izmenila. U Mađarskoj se grade aerodromi prema sporazumu između Berlina i Budimpešte. Svi strategijski planovi su prerađeni prema tom sporazumu. Za to je Nemačka liferovala Mađarskoj potreban materijal, specijalno avione i avionske motore. Saobraćaj između obeju država po neutralnom Dunavu nema smetnje ni kontrole. U poslednje vreme je ta vojnička saradnja uzela na sebe takove razmere, da je to izazvalo pažnju i u Rimu.

Tamo nije nepoznato, da Mađari reviziju zamišljaju tako da dobiju Trst i Rijeku s potrebnom pozadinom. A nekoji nemački geopolitičari slično zamišljaju budućnost Evrope, da Nemci vladaju tim lukama ili direktno ili preko vazalske države. Mladi grif della Porta, dostojni naslednik čuvenog italijanskog putnika Raimonda Franchetti, dao je zbog toga svojim agentima u Mađarskoj naređenje, da dobro paze ne sve te stvari. Na temelju starih običaja to nije bilo baš teško i otkrivene su vrlo interesantne stvari.

Te stvari zaslužuju pažnju i ne možemo reći, da ni nadležna mesta tu pažnju ne poklanjaju. Madjarska bilo da nadje pomoć ove ili one velesile, u prvom redu ide za svojim ciljevima, uperenim protiv država Male Antante. A kojim sredstvima želi da to postigne, to vidimo najbolje iz toga, što jezgra madjarskog državnog života treba da bude — i stvarno već davno i jeste — dobro opremljena armada. (c)

Labavo stanje francuskih finansija

(Od našeg dopisnika)

PARIZ, februara. — Razne debate u francuskom parlamentu, javne diskusije preko listova, kao i odluke pojedinih partijskih veća, dokazale su da se situacija francuskih finansija, koja je trenutno dosta nepovoljna, može popraviti samo povratkom kapitala koji je u poslednje vreme izvezen iz zemlje. Podizanje industrije i trgovine, koje se već oseća, tome bi mnogo doprinelo. Takvo je shvatanje vlade. Mišljenje finansijskih krugova je, međutim, drugačije, a optimizam zvaničnih krugova ne deli veliki deo naroda, koji oseća izvesnu bojazan u pogledu budućnosti franka.

Opozicija smatra da se leteći ovogodišnji deficit, koji iznosi 55 milijardi franaka ili po vladinom shvatanju svega 36 milijardi, neće moći neutralizovati ni posredno ni neposredno državnim prihodima.

Oživljenje poslova koje se očekuje u vezi sa međunarodnom izložbom u Parizu i dolaskom velikog broja turista neće doneti državnim finansijama ni 4 milijarde franaka naknadnih prihoda. Ovaj iznos pokriće svega mali deo deficita. Pored toga se ne može očekivati da će se glavni deo izvesnog kapitala vratiti u zemlju. Izjave gg. Jouhaux—a, Pivert—a i drugih, kojima se nagovestavaju razne ekspropriacije uperene protiv „buržoja“, održavaju tu bojazan kod bogatijih Francuza koji su po prirodi plašljivi.

Gde ona naći novac potreban za pokriće tog deficita? Odgovor na ovo pitanje u toliko je teže, što g. Vincent Auriol, francuski ministar finansija, uporno izjavljuje da vlada ne misli pristupiti daljoj devalvaciji, inflacionim merama i uvođenju novih poreskih tereta. Efektna berza reagirala je na ovaj ministrov govor sa labavom tendencijom. Možda je tu reakciju na berzi izazvala i vest da je vlada u Londonu zaključila zajam. U svakom slučaju izjave ministra finansija samo je pojačala opšte negodovanje. Postavljeno je pitanje: Odakle će li se crpeti sredstva, ako vlada ne misli da prihvati jednu od ovih mera, a blagajna joj ostaje prazna?

Pesimističko shvatanje budućnosti franka opravdano je astronomskim ciframa koje označuju državne rashode i dugove Francuske. Za gradjanske i vojne penzije, za socialno osiguravanje, itd predvidja se 12,5 milijardi franaka. Služba državnih dugova, ne računajući ratne dugove, staje 10 milijardi franaka. Narodna odbrana najzad zahteva 50 posto svih rashoda....

Ove cifre dovoljno ocrtavaju ceo ovaj problem kao i teškoće njegovog rešenja. Unutrašnji dug pored toga iznosi 360 milijardi franaka. Ovom treba dodati i druge javne dugove departmana, opština, železnica, itd. tako da se može reći da sav taj dug skupa iznosi oko 525 milijardi franaka. Visina ovog duga se može shvatiti tek onda, ako se uporedi sa celokupnim narodnim prihodom koji je 1936 godine iznosio svega 175 milijardi franaka.

Ovi izpaci su realni i neizbežni, a sredstva za pokrivanje tih izdataka su nejasna i problematična, osim ako spoljni zajam bude uzet u obzir. Da li će se franak moći odupirati takvoj opsadi? T. P.

Aktivnost Generala Geringa

Prije odlaska u Poljsku general Gering primio je u ministarstvu vazduhoplovstva pretstavnike internacionalne komisije (naša slika) za ratove na frontovima. U uniformi pukovnika grof Tekacke Tolvay.



Naše doba

Poznati hrvatski književnik Vilović Đuro napisao je u „Javnosti“ od 13 II. o. g. vrlo potresan članak, pod naslovom „Slučaj A. Kovačića, pisca najboljeg hrvatskog romana“. U kratko: Kovačić, jedan od najdarovitijih hrvatskih pripovjedača, pristaša Ante Starčevića, stekliš, živ i mrtav maltre tiran bio je od Hrvata i Zagreba i Matice Hrvatske, a napose od klerikalaca hrvatskih! Nesretni, ali genijalni Kovačić, umro je u Stenjevcu, još g. 1889, a „Nedjelja“ — katoličko-hrvatski list, u božićnjem br. g. 1936 — donosi da je Kovačić, kao i Vidrić, Harambašić i Donaldini, umro u ludnici „zbog pića ili paralize“!

G. Vilović dokazuje da nesretni Kovačić, uopće, nije alkohola pio; da se je veoma mlad oženio i zdrav porodio porod — pet zdravih sinova! A da je bio alkoholičar, zar se ne bi to na djeci — osvetilo? Njegova je udova doživjela sva moguća poniženja, jer je bila — s r p k i n j a! Obećavali joj pomoć, ako se p o k a t o l i č i, ali ona je odgovorila, da to od nje nije nikada zahtjevao pokojni joj suprug, pa kad bi to učinila da bi okaljala njegovu uspomanu! Zagrebačkom kobasičaru-Rabusu, iz harnosti Zagreb krsti kobasičarevim imenom jednu zagrebačku ulicu, a Kovačiću, najboljem hrvatskom pripovjedaču?!? U Matici Hrvatskoj propao je rukopis Kovačićeva romana „Demagog“. Mat. Hrv. izdala po drugi put njegov roman u „Registraturi“, a da udovici Kovačića ni sinovima nije poslala ni jedan egzemplar! Itd. itd.! O tempora — o mores! Čovjek ne bi vjerovao da se to može dogoditi — čak ni u „Cincariji“ (po „Savremenikovu“ terminu)! Ali što je najplednije, to je: 45 god. poslije smrti genijalnog Kovačića, starčevićanskog Hrvata, koji nije pripadao „slavenoserbskoj pasmini“ u grobu ga vrijeđati i proglašivati alkoholičarom, paralitičarom, dakle — mrtvaca oskrnjaviti, i to u katoličkohrvatskoj „Nedjelji“ zbilja je i protihumano i nekršćanski. To je zanat „hijena prutašića“! Latinski: Hyaenae crocutae! Hrane se iskopanim lešinama. (V. Prirodopis!!) (m)

KROZ SPLIT

☐ SPORAZUM U POGLEDU PAROBRODARSKIH PRUGA. Pošto je u redovima parobrodarskih društava u zadnjih par godina došlo do medjusobnog natezanja i prepiranja, to je Ministarstvo saobračaja uzelo u svoje ruke, da riješi pitanje uredjenja parobrodarskog saobračaja na primorju.

To je Ministarstvo učinilo, smatrajući da to nepotrebno natezanje izmedju društava samo škodi i ometa pravilan razvoj našeg saobračaja na moru, a što ujedno škodi i samim društvima, koja raspolažu sa urednim brodovima.

Kako izgleda, ovo nastojanje Ministarstva nije našlo na pravilno shvaćanje, te do danas pomenutu stvar nije uspjelo likvidirati.

Ipak u redovima gradjanstva, a isto tako i u redovima parobr. društava očekuje i vjeruje se u uspjeh sporazuma za uredjenje saobračaja na Jadranu, (p)

☐ ZRAČNI PROMET SA SPLITOM Prema vijestima iz turističkih krugova, za ljeto očekuje se dolazak triju čehoslovačkih amfibija, koje će saobračati izmedju Sušaka, Splita i Dubrovnika, Taj promet imao bi početi u maju mjesecu. (p)

☐ USPJEH FILMA „PORUČNIK INDIJSKE BRIGADE". U kinomatografu „Karaman" već dva dana prikazuje se interesantan film „Poručnik indijske brigade", obradjen po istorijskim podacima. Komad je savršeno obradjen, film nov pun interesantnih i uzbudljivih momenata što posjetioca drži u večitoj napetosti. Dvorana kina već dva dana dupkom je puna, a komad odista zaslužuje svaku pažnju. (c)

☐ POŽAR U TVORNICI. U tvornici „Split" (Majdan) sinoć je nastao požar u silosu od ugljena, koji će ubrzo lokalizirane intervencijom vatrogaca (c)

☐ KONFERENCIJA u Trg. Instrijskoj Komori. Sinoć se je iz Dubrovnika povratio u Split ministar trgovine g. dr. Vrbanić, koji je prisustvovao sjednici T.I. Komore. G. Ministru, poslije pozdravnih govora, predana je prestavka o načinu na koji bi se likvidirao štrajk cementnih radnika. Prestavku o istom pitanju predali su i pretstavnici inžinjerske komore; zanatske, Udruženja graditelja i zanatlija. Uglavnom o prestavci TI Komore traži se da se svi producenti cementa, koji je namjenjen izvozu, oslobode drž. i samoupravnih taksa, što bi prema, njihovom mišljenju, omogućilo da se štrajk likvidira i radničkim željama udovolji.

O zasjedanju Privrednog Komiteta Male Antante, koji zasjeda u Dubrovniku, g Ministar je rekao:

„Rad Komiteta nije završen i konferencije će trajati do subote. Sve je na najboljem putu i sva se pitanja tretiraju u najsrdačnijem tonu. Vjerujem da će doći do sporazuma u svim pitanjima koja su uzeta u diskusiju na ovom sastanku. Mene, kao ministra trgovine interesira najviše pitanje kontigenata za naše poljoprivredne produkte i carinski tretmani robe određene za izvoz u Čehoslovačku.

Dalje je g. ministar naglasio, da će ovogodišnja turistička sezona biti dobra. (c)

☐ UMOLJENI, ISPRAVLJAMO da vijest koju inače n i s m o primili od našeg dopisnika, a u kojoj je stalo da HRS ne plaća račune T. Tiskari, ne odgovara istini. (c)

Budite pretplatnici „Tribune"

GRADSKE VIJESTI

Zahvaljujući Kaliterni nekoliko hiljada radnika iz Splita i okolice ostaje bez hljeba možda i nekoliko mjeseci

Nezadovoljstvo i revolt protiv Kaliterne u redovima štrajkujućih radnika dnevno se penje — U K. Sućurcu nije se mogao održati zbor — U Solinu neće da vide tzv. „zaštitnike" — Trvenja medju vodstvom b. HSS zbog samovlasnog postupanja „vodje"

Split, 20 februara

Štrajk i dalje traje. Nekoliko hiljada radnika iz Splita i okolice sa mnogobrojnim porodicama izloženo je svim nepogodama nezaposlenosti: bjedi i gladi.

Ali više nije zadovoljan ni g. Kaliterna, koji je u početku, kad je zapleo ovo „Vrzino kolo" i radnike naveo na štrajk, znao čak i da prijeti, nastojeći da iz jednog socijalnog problema napravi politični instrumenat, koji ima da mu podigne šanse.

Nezadovoljstvo, koje se je već od par mjeseci počelo u redovima vodstva b. HSS u Splitu naglo da širi, ovim samovlasnim postupkom g. Kaliterne, zbog kojeg je upropašćeno nekoliko hiljada ljudi sa porodicama dnevno se penje. Njegovi politički takmaci za prvaka b. HSS u Dalmaciji neobično su zadovoljni, smatrajući da je ovo najbolji momenat, da se vodstvo bHSS u Splitu uzme iz ruku čovjeka, koji ni po svojim kvalifikacijama ni po svom radu uopće nije pogodan da vodi „Dalmaciju", a poglavito kulturne i obrazovane ljude u redovima bHSS.

Razgovarajući tako sa izvjesnim od njih, kojega je g. Kaliterna samo zbog toga što se ovaj jedanput usprotivio njegovoj izvjesnoj samovlasnoj gesti, degradirao sa položaja u vodstvu, saznali smo, da se medju prvacima bHSS u Splitu vodi živa agitacija, da se Kaliterni oduzme vodstvo i njegova vlast skuči.

Čak nam ovaj nekadašnji prvak govori, da će na inicjativu jednog krila u b. HSS biti formirana naročita delegacija, koja će poći u Zagreb, da o štrajku, njegovim poraznim posljedicama i svemu ostalom, a što je u vezi sa samovlasnim radom g. Kaliterne, izvjesti pretsjednika stranke g. dra Vlatka Mačeka.

U redovima vodstva posljedice ovog štrajka smatraju se kao katastrofalni udarac po bHSS u Splitu, pošto će, zbog teškog položaja u koji su doveveni radnici, i oni ne baš značajni broj pristaša Hrv. Radničkog Saveza isti napustiti, pripojivši se po svoj prilici URSu, čije su šanse ovim štrajkom samo pojačane.

Otrag dva dana u predvečerje g. Kaliterna stigao je u Kaštel Sućurac, sa namjerom da bi održao zbor štrajkujućih radnika. Medjutim, a da se ni iskrcao nije, radnici, nezadovoljni i bez zarade i hljeba, revoltirani i bjesni pojurili su prema došljaku, tako da je „zaštitnik" g. Kaliterna morao odmah da se povrati natrag, neobavljena posla. K Solinu, razgovarajući sa radnicima, mogu se čuti najoštriji protesti medju dojučerašnjim najvatrenijim pristalicama bHSS protiv Kaliterne. U Klisu vlada ista stvar.

I zato nije čudo, što se od sada na ulici g. Kaliternu vidja pognute glave, nezadovoljna i „duga nosa". Razlozi su jasni i dobro poznati.

Jedno je ipak važno, mnogo važnije i od g. Kaliterne i njegove politike, pa čak i politike uopće.

Nekoliko hiljada radnika nalazi se u teškom i neizdrživom položaju.

Nekoliko hiljada članova njihovih porodica moli zaradu, moli hljeb.

Krivac tog stanja poznat je, ali mi se ne smijemo zadržati kod njega, mi moramo poći dalje i spašavati te naše ljude, koji su nasjeli ludostima i političkim tričarijama jednog demagoga.

Čujemo, da tvornice radom neće početi još najmanje za tri-četiri meseca.

To je strašno i to nadastve strašno, te je vlast dužna, da bilo pod koju cijenu nadje neki izlaz, da b se spriječila sva ona zla koja taj nerad povlači.

Mi smo protiv toga, da se radnicima nastoji dati po 50 dinara pomoći, znajući da im ta pomoć može biti dovoljna samo za dan dva.

Mi smo za to, da se nadje izlaz za likvidaciju ovog štrajka. A one, pa makar ko to bio, koji svojim unašanjem politike u jedno važno socijalno pitanje, o kojem ovise životi hiljada našeg siromašnog naroda, neka se silom zakona odstrani, a njihov štetni demagoški uticaj spriječi.

Tako se radi u svim kulturnim zemljama, pa tako se i onda može i mora raditi i kod nas, ako nam je do toga da u ovoj zemlji vlada red, rad, blagostanje i puna zakonitost.

Tada će svi demagoški govori, vođjeni u duhu: „još dan, dva, tri i sve je naše, sve — tada će biti obračuna!" biti likvidirana, narod poštedjen napasti i zemlja mirna i zadovoljna.

Na koncu, u razgovoru sa radnicima, reče nam jedan: „Ne bi se Kaliterni uvukao u kožu!" Bili Vi, poštovani čitaoci! Ako stvarno ima neko ko bi to učinio, g. Kaliterna bio bi mu do groba zahvalan?! Zar ne?! (p)

Iz jučerašnjeg šiben. izdanja

Predavanje dr. Dražančića u Nar. ženskoj zadruzi

Sinoć u 19 i 20 sati u prostorijama Narodne ženske zadruge održao je g. dr. Dravančić predavanje koje smo već bili javili. Radi slabog vremena koje je vladalo juče u Sibeniku poset je bio dobar. Dr. Dražančić u svom predavanju izneo je važnost žlezda s unutarnjom sekrecijom, osobito pak delovanje spolnih žlezda na razvitak kao i pravilno fukcionisanje ženskih genitalnih organa i ženske psihe.

Na način svakomu razumljiv izneo je posledice koje nastaju u mladim, zrelim i starijim godinama usled prestanka funkcije žlezda sa unutarnjom sekrecijom, a napose ženskih spolnih žlezda. Kod toga se dotakao mnogih uzroka zbog kojih dolazi do prestanka funkcija ili do promenjene funkcije spolnih žlezda što izaziva znatne i dalekosežne smetnje ženskog organizma. Na osobit pak način dr Dražančić iznio je i obrazožio pa je najvažnija funkcija ženskog organizma materinstvo, te je spomenio kako trudnoča povoljno deluje na razvitak ženskog organizma, koji time ispunjava najuzvišeniju zadaću. Pri tom kazao je par topiih reči u korist materinstva koje za ženu predstavlja ostvarenje najvećih čežnja. Na kraju svog predavanja izneo je momente kojih se žene moraju čuvati da izbegnu oboljenju spolnih žlezda, a ti se podudaraju sa predustrožnostima čuvanja zdravlja uopšte. (g

Radovi oko željezničke stanice

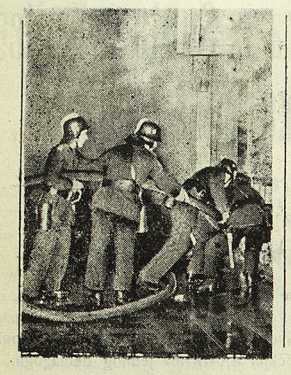
Šibenik, 19 februara

Za izgradnju kanalizacije u ulici Miroslava Tyrša uporedo se je izgradila kanalizacija kroz Plišac kao spoj na gradsku kanalizaciju u Vruljama. Sa ovime mnogo se je postiglo i udovoljilo potrebama predjela Plišac, a ujedno dobilo najkraći spoj za odvod vode iz Tyrševe ul. Ovi radovi traže sami posebi teškoću, pa je jedna jaka smetnja za prolaznike. Putevi koji su uski moraju prekopavati u dubini jednog i po metra kako bi se udovoljilo pravilnim zahtjevima izgradnje moderne kanalizacije. Kako je nemoguće ovim smetnjama izbjeći to nije nikakova naročita krivnja tehničkog odelka Gradskog Poglavarstva koji izvodi ove radove, radi toga mora i samo gradjanstvo uvideti i doprineti malo žrtve sa svoje strane. Ovi radovi vrše se oko željezničke stanice pa je putnicima i kolnom saobračaju u istinu težak prilaz. Radovi oko provadjanja kanalizacije u Tyršovoj ul. biti će kroz kratko vreme završeni, te će se odmah pristupiti radovima oko uredjenja površinskog sloja puta. Tehnički osek Gradskog Poglavarstva u svome projektu imao bi završiti potpuno radom oko uredjenja Tyrševe ul. i okolice željezničke stanice za vreme od mesed i po dana. Uvidjajući i sami kakove neugodnosti imaju pešaci i okolni saobračaj, za pristup do stanice, proveden je provizorni spoj puta od željezničke stanice preko imanja Rossi na put do Bolnice. Ovaj provizorni put potpuno će udovoljiti privremenim potrebama kolnog i pešačkog saobračaja, te se prema ovome najbolje vidi dobra namera svih faktora koji upravljaju sa radovima na ovom putu.

U gradu govorilo se da bi željeznička uprava mogla privremeno da putnički saobračaj prebaci na obalu, te tako donekle izidje u susret putnicima. Kako je već od prije započeto sa radovima oko uredjenja obale, to je nemoguće ovom traženju udovoljiti, jer bi nastale slične smetnje, a nikakav bolji rezultat. (g)

MALA KRONIKA

Vatrogasci na delu



Koliko je uzvišena i važna zadaća ovog udruženja svakome je poznato. Kod nas vatrogasci su većinom dobrovoljci. Tek u zadnje vreme početo je sa njihovom organizacijom sa strane države. Ovi ljudi u svom zvanju nisu ni najmanje sigurni, uvek su izloženi opasnostima svog života u borbi da spase tuđi i tuđu imovinu. Naša slika prikazuje vatrogasce na delu sa šmrkom za vreme jednog požara.

Nazdravica Kralju

U Engleskoj je ovih dana raspravljeno pitanje da li se može nazdraviti Kralju s čašom vode. Ovo je nametnulo jedno trezvenjačko društvo, pa se s velikim interesovanjem očekivao odgovor. Ovaj je stigao sada i prema tome i sadašnji kralj, kao čuvar tradicija daje svoj pristanak da se i kralju može nazdraviti vodom jer su to dozvoljavali i raniji engleski kraljevi, Edvard VII, Đorđe V i Edvard VIII.

Kit i englezi

Ribari su u blizini jorkšajrske obale uhvatili ovih dana ogromnog kita. Po staroj engleskoj tradiciji svaki veliki kit koji se ulovi u blizini engleske obale, naziva se „kraljevskim kitom", pa se šalje u London kao poklon kralju. Kralj obično uzima samo kitovu glavu, a ribarima vraća ostalog kita. To je stari engleski običaj koji se već vijekovima održava.

SPORT

»Radnički« na delu

Šibenik, 19 februara.

J. R. S. K. „Radnički" sada pokazuje veliku spremnost i volju za radom a to najbolje pokazuje time što je osnovao i održava 6 sekcija i to tri sportske: nogometnu, hazenu i plivanje, te tri kulturne: esperanto, šah i umjetničku sekciju. Nogometna je sekcija jaka, ima oko 80 igrača sa juniorima. Svi osim par njih sinovi su grada Šibenika. Od osnutka kluba igrano je 59 utakmica. Sekcija hazena ima oko 50 igračica koje stalno vežbaju i spremaju se za prvi nastup, kada bi se pretstavila šibenskoj pubiici, a računaju da bi to moglo biti u proljeću. Ono bi i sada moglo nastupiti, ali kako u mestu nemaju rivala to su primorane da pozovu u goste neku ekipu iz Splita ili Zagreba.

Plivačka sekcija i ako broji oko 20 članova nije do sada uspela iz razloga, što je tek prošlo ljeto formirana. Tada nije imala novaca, a kasnije je došla zima. Osim toga ta je sekcija isključivo počivala na studentima, kojima je bilo više do zabave nego li do ozbiljnog rada. Ovogodišnje ljeto sigurno će doneti mnogo koristi za rad plivačke sekcije, te ima nade da sa pokaže javnosti ovog leta na svom plivalištu u Crnici kraj igrališta svog kluba.

Esperanto sekcija danas vodi 6 tečajeva, a broji oko stotinu članova. Pošto se ove godine slavi u čitavom svetu 50—godišnjica esperantskog pokreta (1877—1937) to će i naša sekcija ovu godinu svečano proslaviti. Do meseca aprila svršiće tečaj prva grupa od 10 članova. Na jesen ove godine, a moguće i prije započeti će se sa novim tečajevima. Šibenik će zahvaljujući Radničkom klubu i njegovom kulturnom radu, u najkraće vreme postati kula esperanta u našoj državi.

Šahovska sekcija broji danas oko 140 članova koji vode turnir za prvenstvo kluba, a prvak kluba odnosno sekcije, biće i prvak Šibenika, jer su u klubu začlanjeni skoro svi aktivni šafisti Šibenika. Sekcija je održala i jednu simultanku protiv internacionalnog majstora Dr. P. Trifunovića, a kroz najkraće vreme ugovoriće sa Splitskim šahistima dva meča, jedan u Splitu, a drugi u Sibeniku. Sekcija je već verificirala nekoliko svojih boljih igrača u šahovski savez.

Umjetnička sekcija koja broji oko 70 članova nije do sada mogla zbog nedostatka podesnih prostorija da se prestavi gradjanstvu, ali već je vlastima najavila prikazivanje jednog komada i toi: „Sluga Jernej i njegovo pravo", te nekoliko horskih recitacija. Međutim to se zbog navedenih razloga nije do sada moglo ispuniti, ali će se za jesen sigurno o tome uspeti, jer je klub našao podesne prostorije u bivšoj plesnoj školi Scotti (De la Ville) gde će se odsada održavati šahovski turnir i kućne zabave.

Na proleće osnovaće se u klubu sekcije za laku i tešku atletiku, boks biciklističku sekciju itd. (Kar.)

Baškavoda

Smrt osnivača Sok. Društva

† IVO ANTIČIĆ, učitelj

(Baškavoda 17-II 37) Saznajemo za tužnu vjest da je u cvjetu svoje mladosti preminuo u bolnici Vrapče naš obljubljeni brat Ivo Antičić učitelj, osnivač Sokol. društva Baškovoda. Vršeći svoju učiteljsku dužnost savjesno, imao je u vidu da će osnivanjem Sokolskog društva svojim đacima pomoći da se što bolje telesno i duševno vaspitaju. Njegov trud nije bio uzaludan, jer se je već 1931 god. osnovalo u Baškojvodi Sokolsko društvo u kojem je blg. brat Ivo Antičić aktivno radio vršeći savjesno svoju prosvetarsku dužnost. Sa svojom ljepom i blagom taktikom i vanrednom sposobnošću stekao je u Baškojvodi velike simpatije. Potreba službe udaljila nam ga je u obližna sela Bast i Brela ali ni tada brat Ivo nije žalio truda ni pješačenja, već je uvjek marljivo saradivao u Sokolskom društvu.

Nepune dvije godine kasnije ostavlja nerado Baškuvodu i svoju braću iz Sokolskog društva, pošavši premješten u Ston. Brat Ivo je išao iz Baškavode, ali ju nija zaboravio jer je uvjek bio u kontaktu sa svojom braćom. I gle eto dobivamo tužnu vjest da se je naš dragi brat Ivo preselio u vječnost, preselio se je tamo odakle neće više nikada moći da vidi njemu toliko dragu Baškuvodu. Preselio se je i između nas nema ga više. Sokol gubi u njemu svojeg osnivača i jednog od njegovih najagilnijih članova. Ali sva Baškavoda, a naročito njegova braća Sokoli, očuvati će prema njemu vječnu uspomenu i zahvalnost za svu dobrobit što ju je napravio sa svojim djelovanjem u našoj sredini.

Danas su misli sve braće okrenute prema njegovoj otvorenoj raci vapijući „Laka Ti zemlja".

Brate Ivo! Za sve Tvoje napore kojim si ovjenčao Baškuvodu — hvali Ti Neka Ti bude laka Jugoslavenska zemlja koju si toliko ljubio, pa čak u njenoj službi i svoj mladi život dao.

Slava bratu Ivu Antičiću! (V. S.)

MALI OGLASNIK

Do 15 riječi D. 6, svaka daljnja reč 50 p. (uvrštava se najmanje 2 puta)

Priopćeno po retku D 10 — Oglasi poštarifi

Oglas licitacije

Kod banovinske bolnice u Šibeniku održat će se dana 11 ožujka 1937 u 11 sati prije podne, prva ofertalna licitacija za nabavkku raznih tkanina za rublje, odijela i posteljinu, te vunenih pokrivača (Čebadi) i pamučnih čarapa. Za potanje informacije mogu zainteresenci da se obrate ekonomatu bolnice za vrijeme uredovnih satova.

Upravnik bolnice: Dr Machiedo.

106—2

Prodaje se novogradnja u gradu, tri sprata sa prostranim teracama, prizemlje i visoko podkrovlje te velika bašća, vrlo lijepi prometni položaj po desno za svaku svrhu kao stanovanje, industrija, hotel re taurac ja ili koji zavod. Cijena umjerena, uvjete vrlo korisne. Informacije u upravi.

Priča „TRIBUNE"

Nikša I. Perić:

Topovodja Ljos piše.....

(Mornarska humoreska)

(nastavak 3)

Vaš oštri istup, doveo me do logičke kontepelacije, da sam najgori čovek pod svetom nebeskom kapom. Da na zemlji, odnosno na nebu nema andjela, moje je sadržajno mišljenje da bi ste Vi zaslužili taj sveti čin (razume se da nemate više od pet dana „brodskog" i ostale uslove koji ukazuju na najbliži put za upoznavanje misterioznih brodskih dubina). Eventualni prigovor, da an đela nema bez krila otpada kao strogo neumjestan (koga potpraši naš prvi, tomu rastu krila čisto očigledno). A ostm toga, molim Vas odkud mogu duvati 4 vetra najednom ?

Interesovanje koje ste pokazali za saznanjem mojeg imena, vjerujte ispunilo me ponosom, jer to je bio dokaz da se Vaša ljutina vraćala u normalan položaj. Moje ime, istina, nije baš tako slavno kao jednog Čang-kaj-šeka, koji je svojedobno letio na severni pol ili jednog Picarda, koji je izumio aparat za ljuštenje krompira (na „Vihoru" imaju sve tri kuhinje Picardov aparat).

Naprosto, draga mačkice ja sam se zvao a i sad se zovem Ćiro Ljos, da! da! Ljos Ćiro odnosno topovodja Ljos Ćiro u tornju broj tri na kraljevskom krstašu „Vihor" (ono su me u mornarskoj školi zvali nosonja Ljor — otpada) Kako vidite i čujete jedno sasma obično ime ali zato poetično (ovo mi je rekla Greta Garbo, kad je u Nici posetila našeg krstaša) Vi ste se počeli smejati jer sam Vam tu večer izvoleo govoriti kojekakve gluparije, premda sam se na moje najveće zadovoljstvo ipak držao „pravila za pristojno držanje na kopnu".

Verujte na moju časnu mornarsku reč, da je jednom naš prvi (i uvek taj neizbeživi „prvi") oficir u razgovoru sa jed nom uglednom damom, koja je došla da razgleda brod oštro opsovao »mornarske gadove" koji su ga namerno oštro pozdravljali, praveći tim aluziju na spomenutu uglednu damu i na njenog partnera, koji je nastojao što uvjerljivije protumačiti položaj oficirskih kabina.

Na koncu konca Vi ste ispravno shvatili moj nimalo zavidni položaj, kad ste se veličanstveno izrazili »pa dragi moj glupače, Vi ste tek igračka u rukama podivljalih elemenata". Ovu dubokoumnu frazu bio sam zapisao u svoj notes, u kome inače bilježim prihode i rashode mojih džepova, ali jednom sam je u razgovoru sa brodskim ljekarom upotrebio, našto me ovaj siroti čovek smesta predložio superevizionoj komisiji na pregled sa diagnozom upala ili usijavanje mozgovne kore u najvećem stepenu — potrebno mu je bolovanje najmanje 48 dana da mu se ohladi, našto je podmetnuta komisija dodala slažemo se i povisujemo na 60 dana, dok je komandant opet nadodao „u zatvorenom prostoru providjenom sa čeličnim rešetkama, da ne nebi ricnorus pokušao akciju većeg stila i na koncu rješenje najviše interpelacije t.j. administraliteta—kratko i lakonski yes-stop.

U ovakovom položaju moje idealisanje, kombiniranje, planiranje, kalkutiranje iz osnova se izmenilo i ja sam — da budem iskren — opsovao sve svece iz kalendara na Vaš trošak i račun. — Moj predlog da se prošetamo po parku (kad se toga setim zažmirim očima i gutam pljuvačku) oduševljeno ste prihvatili, zatim pričanje o nekom gospodinu Plamtonu i ostaloj gospodi (znam samo za admirala Fokadura) nije u meni moglo pokolebati moje dobro mišljenje, o Vašoj čestitosti.

Dalje ste pričali da se zovete Vera (moja prva ljubav u rodnom mestu tako se zvala, inače vraška cura, jednom smo skupa nestali iz kuće za osam dana, poslije čega sam ja nestao za tri godine, dok se ona nije umirila u braku sa jednim bivšim šverc erom) da ste maturantkinja (sa ovim Vašim tvrdenjem nisam dugo bio na čistu) kćerka bogatih i uglednih roditelja, koji mogu mnogo toga da sruše, naprave, opet sruše i, već prema tome kakvi bi vetar duvao. Ipak u jednom slučaju mogu Vas razuveriti, naime što jednom topovi od 35 cm. kalibra sa „Vihora" sruše, ne diže više nitko.

Pripovjedanje o nekoj gdjici Zazi, koja je propala iz matematike na maturi, te o njenom profesoru koji je tražio izvesne usluge, pa o aferi koja se posle izlegla, mene savršeno nije ništa interesovalo, jer od afera bežim ko vrag o tamjana (pa ako u koju upadnem to je svakako svemoćni mig sudbine).

Uživao sam gledati Vaše prekrasno i glatko lice, sjajnije od cevi našeg krmenog topa br. 8, koji pali samo salutne salve. Čitava Vaša pojava ulivala je i izlivala u meni veliku količinu najčudnijih osećaja i kombinacija, tako na primer da mi budete žena (na sreću sam se na vreme trgnno iz te opasne fata—morgane) i sličnih stvari u vezi sa Vašom andeoskom pojavom.

Rado se sećam našeg leškarenja u travi, kad smo izvrnuti na leđa promatrali zvezde (bilo ih je onda na biljarde na Rabskom nebu). Inače ja sam oduvek gajio astronomske želje, dok sam još bio gimnazista, naravno propali, te želje bile su kamen spoticanja mojim visokim strepnjama u idealna polja kulture i civilizacije.

(nastaviće se)

Direktor: HAMILKAR VITALIJANI — Glavni i odgovorni urednik: BRUNOSLAV J. LORINI — Stampa: Tiskara E. Vitaliani i Sin, Sibenik — Platilo i tuživo u Sibeniku